

Brandlucht

IN EENVOUDIG NEDERLANDS

Lezen voor iedereen | Uitgeverij Eenvoudig Communiceren

www.lezenvooriedereen.be

www.eenvoudigcommuniceren.nl

Brandlucht maakt deel uit van de reeks *Vlaamse Reuzen*: boeken van bekende Vlaamse auteurs in gemakkelijke taal.

Deze publicatie is tot stand gekomen met steun van het Vlaams Fonds voor de Letteren.

Deze uitgave is een bewerking van *Brandlucht* van Erik Vlamincx, gepubliceerd door Uitgeverij Wereldbibliotheek (Amsterdam, 2011).

Bewerking in eenvoudig Nederlands: Astrid Elbers

Redactie: Ilona Plichart

Vormgeving: Uitgeverij Eenvoudig Communiceren en Imaginist

Omslagbeeld: Shutterstock

Druk: Easy-to-Read Publications

© 2020 Uitgeverij Eenvoudig Communiceren, Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978-90-8696-515-1

NUR 286

Brandlucht

Erik Vlaminck

NAVERTELD IN EENVOUDIG NEDERLANDS

DOOR ASTRID ELBERS

Dit boek heeft het keurmerk Makkelijk Lezen

Na de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) verhuisden veel Vlamingen naar de provincie Ontario in Canada. Ze werkten er in de tabak. Ook veel Nederlandse boeren migreerden naar Canada. De Vlamingen woonden en werkten vooral in het stadje Delhi. Ze brachten typisch Vlaamse dingen mee: wielrennen, kaarten en duivensport. Nog altijd zijn er in Delhi cafés met Belgisch bier. Ook de Nederlanders brachten typisch Nederlandse dingen naar Ontario. Je vindt er nog altijd Nederlandse kerken, leesclubs, Hollandse drop en karnemelk. Mensen eten brood met hagelslag. De Nederlanders en de Vlamingen hielden van hun eigen gewoontes. En eigenlijk wilden ze het liefst terugkeren naar hun eigen land ...

Elly, 2002

Tweemaal per week ga ik bij mijn oude moeder op bezoek. Ik help haar in het huishouden. Maar ik vind dat niet leuk. Ze vindt dat ik niets goed doe. En haar huis stinkt. Het ruikt er naar oude vrouwen. Haar slaapkamer is lelijk. De spreij op haar bed. De paarse vaas met plastic gele tulpen. En de gebreide kussens in felle kleuren.

Mijn moeder praat altijd over vroeger. Over 'thuis'. En 'thuis', dat is Zundert in Nederland. Ze woonde daar vroeger. Moeder woont nu al meer dan vijftig jaar in Canada. In Ontario.

Als moeder niet over Zundert praat, dan praat ze over God. Ze is heel christelijk. Ik niet. Ik geloof in niets.

En klagen ... Dat doet mijn moeder ook. Over alles. Over mijn vader bijvoorbeeld.

'Jouw vader begreep mij nooit', zegt ze dan.

Mijn vader was altijd lief tegen mij. Ik hield heel veel van hem.

Moeder klaagt weer: 'Je laat je eigen moeder in de steek. Je liet me al in de steek toen vader er nog was.' Soms wil ik vergif in haar soep doen. Of haar huis in brand steken.

Elly, 1964

Het is 1964. Ik ben nog een klein meisje. Het is heel koud buiten. Het vriest. Moeder zet me op de rand van de tafel. Ze doet me dikke sokken aan. En laarzen om te schaatsen.

‘Je bent een gelukkig kind’, zegt ze. ‘Ik wilde vroeger ook schaatsen. Ik kreeg geen schaatsen. Jij wel.’

Haar ogen blinken.

Maar ik hou helemaal niet van schaatsen. Ik hou niet van de kou. En ik ben bang dat het ijs breekt. Dat ik in het water val.

Er zijn veel mensen op het ijs. Ze schaatsen snel. Langs alle kanten zoeven mensen voorbij. Ik ben bang en ik heb het koud. Ik durf niet vooruit en ook niet achteruit. Vader ziet me.

‘Kom maar hier, boterbloempje’, zegt hij. Zo noemt hij me altijd: boterbloempje. Hij tilt me op en draagt me naar de kant.

‘Ik schaats ook niet graag’, zegt hij dan.

Elke ochtend moet ik melk drinken van mijn moeder. Melk is goed voor mijn tanden. En voor mijn nagels. Voor mijn botten en om beter te groeien.

En voor de kinderen die ik later zal krijgen, als God het wil. Voor hun tanden, nagels en botten.

Maar ik lust geen melk. Ik moet al bijna overgeven als ik melk ruik.

‘Melk is gezond’, zegt moeder. ‘Je krijgt er sterke botten en tanden van.’

Vader praat vaak met moeder over de melk.

‘Laat dat kind toch met rust. Ze lust echt geen melk’, zegt hij dan. Maar moeder wil niet luisteren naar vader.

‘Ach, meisje. Je moeder is een Hollandse’, zegt vader stilletjes. ‘In Holland drinken alle mensen melk. Zelfs de volwassenen.’

Vader heeft het uitgelegd. Omdat Hollandse mensen melk drinken, hebben ze lange tanden en zijn ze groter dan de Belgen. Maar moeder wil niet toegeven. ‘Toegeven staat niet in de Hollandse woordenboeken’, zegt vader.

Ik heb eczema. Op mijn voorhoofd, onder mijn oren en op mijn benen heb ik rode vlekken. Die vlekken jeuken heel erg. Ik mag niet krabben. Dat is vreselijk. 's Nachts slaap ik en weet ik niet wat ik doe. Dan krab ik vaak wel aan het eczema. 's Morgens hangt er bloed op mijn lakens. Moeder is dan razend. Vader niet.

‘God zegt dat je moet krabben als het jeukt’, zegt hij.
En hij lacht.

Maar moeder lacht niet.

‘Over God maak je geen grapjes!’, roept ze.

‘Je moet dat kind washandjes aandoen’, zegt een buurvrouw op een dag. Vanaf dan moet ik mijn handen elke avond in washandjes steken. Moeder bindt die washandjes vast rond mijn polsen. Zo kan ik mezelf niet krabben. De washandjes maken me bang. Omdat ik mijn nachtlampje niet kan aandoen. Omdat ik mijn broek niet omlaag kan doen om te plassen.

Moeder is een wees. Ze heeft dus geen ouders. De moeder van mijn moeder, mijn grootmoeder, heette Cornelia. Ze is gestorven door de kroep. Dat is een ziekte waarbij je keel helemaal opzwelt. Grootmoeder kon niet meer ademen. En dus ging ze dood. Moeder was toen tien jaar. Net zo oud als ik nu ben.

Mijn grootvader, de man van Cornelia, heette Jacob. Hij stierf drie jaar na mijn grootmoeder. Hij stierf niet door een ziekte. Er viel een balk op zijn hoofd toen hij het kippenhok herstelde.

‘Ik was toen wees en moest bij een tante gaan wonen’, vertelt moeder. ‘Die tante was heel streng. Ze was niet lief voor me. Na een paar jaar stierf die tante ook. Ik had in Nederland geen familie meer. Daarom ben ik naar Canada verhuisd. Hier woonde nog een nicht van me.’

‘Waar is die nicht nu?’, vraag ik.

‘Die woont helemaal aan de andere kant van Canada.’

‘Waarom ben jij dan niet meegegaan?’

‘Omdat ik ondertussen je vader had leren kennen.’

We wonen in Saint Thomas. Vader werkt hier in het gekkenhuis. Ik wil graag een keer mee naar het gekkenhuis. Ik wil Grote Gele Tom en William De Muis eens zien. Vader vertelt altijd spannende verhalen over hen.

‘Grote Gele Tom kan heel hete soep drinken.’

Dat zegt vader altijd als ik mijn soep te heet vind.

‘En William De Muis kan spreken zonder dat zijn lippen bewegen.’ Dat wil ik ook kunnen, denk ik.

Vroeger woonden we in Delhi. Ik was toen nog heel klein.

In Delhi werkte vader niet bij gekken. Hij werkte in een plantage voor tabak. Hij reed met tractors.

Maar hij bleef daar niet werken.

‘Ik werk niet graag voor een baas’, zegt vader.

‘Zijn er in het gekkenhuis dan geen bazen?’, vraag ik dan.

‘In het gekkenhuis is iedereen zijn eigen baas’, antwoordt vader.

‘Ook de gekken?’

‘Vooral de gekken.’

Vader komt uit België.

‘Zijn er in België ook gekken?’, vraag ik.

‘In België ook. Daar brengen ze alle gekken naar de stad Geel.’

‘Zijn er veel gekken in Geel?’

‘Honderden. Ze wonen bij boeren en werken daar. De boeren kunnen dan lui in hun zetel zitten. Er is wel een speciale wet. Auto’s moeten in Geel trager rijden dan op andere plekken. Want de gekken beseffen niet dat ze op de stoep moeten lopen.’

‘En in Nederland?’

‘In Nederland zijn geen gekken’, antwoordt moeder snel.

‘Dat klopt. Alle Nederlandse gekken zijn naar Canada verhuisd’, lacht vader. Moeder kijkt hem woedend aan. Vader knipoogt naar mij.

We wonen nu dus in Saint Thomas. Maar vader rijdt zeker één keer per week naar Delhi. Naar zijn werk rijdt hij met de fiets. Maar naar Delhi rijdt hij met een chique auto: een Chevrolet. Hij is goud van kleur met een wit dak. Ik vind die auto heel mooi. Vader poetst hem altijd tot hij glanst.

‘Die auto is er alleen om op te scheppen in Delhi’, zegt moeder.

‘Waarom schept vader hier niet op met zijn auto?’

‘Omdat hier geen Belgen wonen. Je vader houdt alleen van Belgen. Andere mensen zijn niks waard voor hem.’

‘Ben ik een Belg?’

‘Jij bent Belg en Canadees. Maar jij bent een meisje en dat is ook niet goed.’

‘Maar vader ziet mij toch graag.’

Moeder antwoordt niet.

